

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Філософський факультет
Кафедра логіки**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заст. декана
філософського факультету
Комаха Л.Г.

«___» _____ 2017 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РИТОРИКА

для студентів

галузь знань	03 Гуманітарні науки
спеціальність	02010101 Культурологія
освітній рівень	бакалавр
освітня програма	Культурологія
вид дисципліни	Вибір ВНЗ

Форма навчання	денна
Навчальний рік	<u>2017/2018</u>
Семестр	8
Кількість кредитів ECTS	2
Мова викладання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладачі: Крикун В.Ю., к.ф.н., доцент кафедри логіки

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2017

Розробник: Крикун Віталій Юрійович, к.ф.н., доцент кафедри логіки

Затверджено

«_____» _____ 2017 р.

Зав. кафедри логіки

_____ (Хоменко І.В.)

Протокол № 1 від «30» серпня 2017р.

Схвалено науково - методичною комісією філософського факультету

Протокол від « 31 » серпня 2017 року № 2

Голова науково-методичної комісії _____ (Маслікова І.І.)

« 31 » серпня 2017 року

ВСТУП

1. Мета дисципліни «Риторика» — розвинути мисленнєві, мовленнєві уміння та навички; опанування засобів ефективної переконуючої комунікації за умови різноманітних ситуацій життєвого і професійного спілкування; розвивати здібності в галузі ораторського мистецтва, вдосконалювати навички створення і виголошення публічних промов.

2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни:

а. До початку вивчення цього курсу студенти мають **знати** основні етапи та характеристики історико-культурного процесу; основні загальнонаукові теорії та методи досліджень; закони логіки та основні вимоги до правильного мислення; основні твори класичної української літератури та зарубіжної літератури.

б. **Вміти** збирати та інтерпретувати інформацію щодо визначених феноменів, явищ або процесів; визначати закономірності та особливості предметів дослідження.

в. **Володіти елементарними навичками** наукового дослідження та управління інформацією; критичного мислення та прогнозування стосовно історичних, соціально-політичних, економічних, культурно-мистецьких подій та явищ; використання іншомовних фахових культурологічних інформативних джерел.

3. Анотація навчальної дисципліни: Анотація навчальної дисципліни: дисципліна «Риторика» належить до переліку дисциплін вибору ВНЗ та викладається у II семестрі 4 курсу навчання освітнього рівня бакалавр. В межах навчальної дисципліни визначаються предмет, завдання, теоретичні основи, методології, основні напрямки та проблематика риторики як науки. Метою навчальної дисципліни є розкриття основних понять, процесів виникнення, розвитку і трансформації у хронологічному та семантичному розумінні риторики як науки; виховання високорозвинутої, гармонійної особистості, діалектично мислячої, з високоякісним мовленням, ефективним спілкуванням; формування стійкої системи знань про теоретичні та практичні аспекти комунікативної діяльності та ораторських виступів. Навчальна дисципліна сприяє розвитку у студентів навичок необхідних для професійної діяльності фахівця в галузі культурології, а саме ефективної технології комунікації, що є безумовним свідченням комунікативної компетентності сьогоденного студента — завтрашнього спеціаліста і враховує сучасні наукові досягнення в осмисленні таємниць мистецтва словесного вираження і впливу на аудиторію. Особлива увага приділяється мовленнєвій культурі, навичкам ведення конструктивного діалогу. Дисципліна «Риторика» дозволить студентам спеціальності «культурологія» отримати уявлення про процеси міжкультурних комунікацій.

4. Завдання (навчальні цілі) – надати студентам цілісну систему знань, що акумульовані в риторичній науці і представлені в таких основних напрямках, як:

1. Мисленнєву (логічну) культуру — самостійність, логічність (ясність), продуктивність, самокритичність (рефлексія), гнучкість, швидкість (оперативність).

2. Культуру мовлення — правильність (нормативність), точність (ясність), доступність, доцільність, виразність (художня образність), експресивність, техніка мовлення, володіння голосом (дикція, артикуляція, дихання), паузація, інтонація.

3. Комунікативну культуру — повага до співрозмовника, тактовність (коректність), емпатійність, ввічливість, розкутість, управління поведінкою слухачів (аудиторії), залучення односторонців, урахування комунікативних традицій, що притаманні різним культурам і народам.

4. Сценічну (театральна) культуру — виконавське мистецтво (артистизм), управління жестами, мімікою, позою, ходом; зовнішній вигляд — культура одягу тощо.

5. Результати навчання:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
ККод	Результат навчання			
	Знати:			
1.1	своєрідність риторики як самостійної теоретико-прикладної науки	Лекція, самостійна робота	Дискусії	5

1.2	значення ролі оратора за умов різноманітних культурологічних процесів	Лекція	Дискусії	5
1.3	основні етапи розвитку риторики як науки і навчальної дисципліни	Лекція, самостійна робота	Дискусії	5
1.4	основні рекомендації стосовно аналізу і відбору матеріалу для промови	Лекція	Дискусії	10
1.5	основні рекомендації стосовно варіантів розташування матеріалу в промові	Лекція	Дискусії	5
1.6	види засобів прикрашення промови та прийоми активізації уваги слухачів	Лекція	Презентація творчої роботи.	10
	Вміти:			
2.1	екстраполювати основні принципи риторики на комунікативну діяльність фахівця в діяльності культуролога	Лекції, самостійна робота.	Дискусії	5
2.2	обирати тему промови, аналізувати її, збирати і ефективно систематизувати матеріал із визначеної проблеми	Лекція	Дискусії	10
2.3	враховувати та використовувати на свою користь особливості комунікативної культури співрозмовників (аудиторії)	Лекція	Дискусії	5
2.4	аналізувати і вибирати професійно значимий мовленнєвий жанр, що відповідає конкретній ситуації та створювати максимально ефективну композицію промови	Лекція	Дискусії	5
2.5	вести розгорнутий монолог, ефективну бесіду з фахової проблематики	Самостійна робота	Дискусії	10
	комунікація:			
3.1	демонструвати здатність до вільної комунікації мовою навчання	Самостійна робота	Дискусії	3
3.2	використовувати знання іноземних мов для аналізу інформаційних інтернет-ресурсів, читання новітньої літератури з проблем риторичних досліджень у підготовці до семінарських занять та написання самостійних робіт	Самостійна робота	Презентація самостійного дослідження.	3
3.3	презентувати результати проведених риторичних досліджень та здійсненої самостійної роботи у вигляді доповідей, промов, есе, презентацій, конспектів.	Лекція, самостійна робота	Дискусії	3
3.4	вести полеміку стосовно визначених питань на основі володіння категоріально-поняттєвим апаратом риторики	Лекція, самостійна робота	Дискусії.	4
	автономність та відповідальність:			
4.1	самостійно шукати та критично	Самостійна	Дискусії.	4

	опрацьовувати літературу зі сфери досліджень риторичної проблематики, вільно володіти методами обробки, аналізу та синтезу наукової інформації	робота		
4.2	вирішувати самостійно комплексні завдання, пов'язанні із верифікацією результатів існуючих оприлюднених досліджень в галузі риторики та порівнювати їх із результатами власне проведених досліджень	Самостійна робота	Практичне завдання.	4
4.3	Здемонструвати можливості до подальшого навчання з високим рівнем автономності	Самостійна робота	Презентація самостійного дослідження.	4

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін)

	Результати навчання дисципліни					
Програмні результати навчання						

7. Схема формування оцінки: Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема оцінювання теоретичної підготовки – результати навчання (знання 1.1 – 1.6), що складає 40% від загальної оцінки та оцінювання практичної підготовки – результати навчання (вміння 2.1-2.5); (комунікація 3.1-3.3); (автономність та відповідальність 4.1-4.3), що складає 60% загальної оцінки.

7.1. Форми оцінювання студентів

- семестрове оцінювання:

1. Доповнення / участь у дискусії:
 - 2 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми;
 - 1 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію.
2. Есе:
 - 13-14 балів – студент опрацював необхідний текст із детальними цитуванням, відповідними власними зауваженнями, враженнями та поясненнями;
 - 8-12 балів – студент опрацював необхідний текст з окремими власними зауваженнями, враженнями, поясненнями та цитуваннями;
 - 4-7 бали - студент опрацював визначений текст без цитувань та пояснень;
 - 1-3 бали – студент продемонстрував низькій рівень обізнаності із змістом визначеної роботи.
3. Ораторська промова:
 - 20-24 бали студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, всебічно розкриває зміст поставленого завдання, демонструє прийнятність, достатність, релевантність, відсутність помилок у побудованій аргументації в самостійній роботі;

14-19 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, в основному розкриває зміст поставленого завдання. Допускаються окремі неточності, помилки у побудованій аргументації в самостійній роботі.

- Залік:

16-20 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість письмової роботи;

11-15 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність письмової роботи, допускаються несуттєві неточності;

6-10 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності;

0-5 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань.

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу навчальної дисципліни та виконання індивідуальних творчих робіт (есе).

7.2. Організація оцінювання за формами контролю:

Види робіт		Семестрова кількість балів	
		Min – 48 бали	Max – 80 балів
Усна відповідь,	протягом семестру	«1» x 14 = 14	«2» x 14 = 28
Есе по першоджерелам	Лютий	«10» x 2 = 20	«14» x 2 = 28
Презентація ораторської промови на обрану тему	Травень	«14» x 1 = 14	«24» x 1 = 24
Підсумкова контрольна робота	Остання лекція	«12» x 1 = 12	«20» x 1 = 20

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	ПКР (підсумкова контрольна робота) /залік	Підсумкова оцінка
Мінімум	48	12	60
Максимум	80	20	100

Шкала відповідності оцінок:

Відмінно / Excellent	90-100
----------------------	--------

Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59
Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин	
		Лекції	Самостійна робота
Частина 1. Сутність та основоположення риторики як науки			
1	Сутність та цілі риторики як науки. Специфіка риторичного підходу при дослідженні комунікативної практики.	2	
2	Переконання як базова категорія риторики. модули переконання.	2	
3	Поняття «воля до влади». «Риторична культура» та її значення у розвитку суспільства.	2	
4	Форми (формати) мовленнєвого спілкування. Основні жанри ораторських промов.	2	
Частина 2. Основні розділи риторики			
5	Розділи класичної риторики. Основні засади інвенції як розділу риторики.	2	2
6	Основні засади диспозиції як розділу риторики.	2	2
7	Основні засади елокуції як розділу риторики.	2	2
8	Основні засади меморії як розділів риторики.	2	2
9	Основні засади акції як розділів риторики. Релаксація.	2	2
10	Особливості розвитку риторики від Античності до Середньовіччя.	2	
11	Особливості розвитку риторики від епохи Відродження до сучасних риторичних концепцій. Розвиток риторики на території України.	2	24
12	Специфіка НПЛ та PR як сучасних комунікаційних технологій.	2	
13	Залік	2	
	ВСЬОГО	26	34

Загальний обсяг 60 год., в тому числі:

Лекцій - 26 год.

Самостійна робота - 34 год.

Рекомендована література:

Основна: (Базова)

1. Абрамович С.Д. Чікарькова М.Ю. Риторика: Навчальний посібник. – Львів: Світ, 2001.
2. Зарецкая Е. Н. Риторика: Теория и практика речевой коммуникации. — 4-е изд. — М.: Дело, 2002.

3. Ивин А.А. Основы теории аргументации. – М., 1997.
4. Колотилова Н.А. Риторика: Навчальний посібник. – Центр учб.ї літ., К. 2007.
5. Сагач Г.М. Риторика. – «Ін Юре», К. 2000.
6. Хазагеров Г.Г. Лобанов И.Б. Риторика. – «Феникс», Ростов н/Д. 2004.
7. Хоменко І.В. Еристика. – К., 2008.

Додаткова:

1. Александров Д.Н. Риторика. М., 1999.
2. Античные риторика. Собрание текстов, статей. М., 1978 г.
3. Апресян Г.З. Ораторское искусство. М., 1978.
4. Баранов А.Н. Парламентские дебаты: традиции и новации. М., 1991.
5. Безменова Н.А. Очерки по теории и истории риторики. — М., 1991.
6. Введенская Л.А., Павлова Л.Г. Культура и искусство речи. Ростов-на-Дону, 1995.
7. Винокур Г.О. Культура языка. М., 1930.
8. Головин Б.Н. Основы культуры речи. М., 1980.
9. Гольдин В.И. Речь и этикет. М., 1983.
10. Горелов И.Н. Невербальные компоненты коммуникации. М., 1980.
11. Дзюбенко О.Г., Присяжный Т.В. Культура дискуссии. Киев, 1990.
12. Зарецкая Е.Н. Риторика: Теория и практика речевой коммуникации. М., 1999.
13. Ивакина Н.Н. Культура судебной речи. М., 1995.
14. Князьков А.А. Техника речи и постановка голоса. М., 1989.
15. Козаржевский А.Ч. Античное ораторское искусство. М., 1980.
16. Козлятникова И.П. Произношение и дикция. М., 1977.
17. Колесов В.В. Культура речи – культура поведения. Л., 1988.
18. Костомаров В.Г. Культура речи и стиль. М., 1960.
19. Костомаров В.Г. Языковой вкус эпохи. М., 1997.
20. Кузнецова Т.И. и др. Ораторское искусство в Древнем Риме. М., 1976.
21. Лосев А.Ф. История античной эстетики: Софисты, Сократ, Платон. М., 1969.
22. Львов М.Р. Риторика. Культура речи. М., 2004.
23. Марченко О.И. Риторика как норма гуманитарной культуры. М., 1994.
24. Минеева С.А. Полемика–диспут–дискуссия. М., 1990.
25. Ножин Е.А. Мастерство устного выступления. М., 1989.
26. Одинцов В.В. Структура публичной лекции. М., 1976.
27. Павлова Л.Г. Спор, дискуссия, полемика. М., 1991.
28. Панов М.И. Риторика от античности до наших дней. М., 1997.
29. Пешков И.В. Введение в риторику поступка. М., 1998.
30. Пиз А. Язык телодвижений. Новгород, 1992.
31. Сопер Поль Л. Основы искусства речи. М., 1992.
32. Цицерон М.Т. Три трактата об ораторском искусстве. М., 1972.

Додаток №1

У межах самостійної роботи проаналізувати першоджерела:

- а) К. Бредемаэр «Чёрная риторика»;
- б) Д. Карнеги «Как приобретать друзей и оказывать влияние на людей».

Основні ідеї представлені в наведених першоджерелах викласти у вигляді есе. При написанні есе звернути увагу не тільки на теоретичній реконструкції змісту роботи, але й на власних враженнях відносно теоретичних основ і практичних порад щодо ведення суперечки. Також, доречно викласти власне бачення ефективності запропонованих авторами ідей в умовах української комунікативної культури.

Вимоги до есе:

- обсяг 4 сторінки А4;
- шрифт Times New Roman, розмір 14;
- інтервал 1.5.

Есе для перевірки відправляти на електронну пошту krikun_vitaly@ukr.net, у листі обов'язково зазначити факультет, спеціальність, курс і прізвище з ініціалами автора есе для уникнення непорозумінь.

У разі виникнення труднощів з пошуками першоджерел, звертатися за зазначеною електронною поштою.

Есе приймаються до 01.03.2017.